

LESNÉ HORIZONTY

Informačné listy pre učiteľov

www.lesnapedagogika.sk

+421 45 5314 252

info@lesnapedagogika.sk

Úvod – farebná hra jesene

Milé pani učiteľky,

bez ohľadu na pretrvávajúcu pandemickú situáciu, prichádza do lesa pomaly **jeseň**, ktorá sa astronomicky **začína 23. septembra** jesennou rovnodennosťou (svetlo a tma sú rovnako dlhé) a končí sa **21. decembra** zimným slnovratom (slnko sa zo svojej najvzdialenejšej polohy vracia naspäť). V prírode sa rozbieha pestrý jesenný karneval a **padajúce listy** zo stromov hýria odtieňmi teplých farieb **v žltých, oranžových, červených a hnedých odtieňoch**. Pavučiny babieho leta sa vznášajú vzduchom a ako na pravých **jesenných hodoch**, vládne vôkol **hojnosť pre všetkých obyvateľov lesa**.

Večer počuť pod korunami dubov a bukov mľaskanie **diviakov**, pochutnávajúcich si na **žaludoch, či bukviaciach**. **Myši** zhladávajú **semená**, aby si v čase hojnosti robili **zásoby na zimu**, keď bude potravy málo a bude ukrytá pod snehom. **Veverice** usilovne lúskajú **šišky, bukvice, žalude, sušia hríby**. Ak však zabudnú kam si zásoby ukryli, môžu uhynúť. Najsilnejšie mrazy prespia nepravým zimným spánkom. **Medvede** si pochutnávajú na **černiciach, hmyze a lesných plodoch** a „včely sa s nimi nedobrovoľne delia o med“. V jeseni sa usilujú nabrať dostatočné zásoby tuku, ktorých spaľovaním budú čerpať energiu počas nepravého **zimného spánku**, keď sa im len mierne zníži teplota tela a spomalí činnosť životných funkcií, podobne ako u jazveca. Pravým hlbokým zimným spánkom prespí

nedostatok potravy **jež, syseľ a netopier**. No, načo sa trápiť chladom a hladom, keď sa to dá prespať v teple a suchu listím vystlaného brloha.

Sťahovací vtáci letia na začiatku jesene za potravou do teplých krajín, stromy postupne vyzliekajú pestrofarebný šat a **listie opadáva**. **Dni sa krátia**, hlásia sa prvé prízemné mrazíky a niektoré zveri sa začína čas párenia.

Les v jeseni, aj inokedy, ponúka ľuďom všetkých vekových kategórií **ozdravenie, oddych a únik zo zložitej spoločenskej situácie spôsobenej pandémiou**. **Rodiny s deťmi** sa presunuli z preplnených nákupných centier **do prírody**, kde spolu trávia voľný čas. Škôlkári s učiteľkami zberajú **pagaštany a žalude** na tvorbu lesných zvieratiek a jarnú výsadbu malých semenáčikov na **zážitkové pozorovanie**. Z **farebných listov** vznikajú pestré mandaly. **Hubári** plnia košíky **hríbmami** na chutnú polievku. **Gazdinky** zberajú **čučoriedky, brusnice a černice na sladký džem**. **Včelári** stáčajú **med** na **zdravé sladkosti a sviečky** z prírodného vosku.

Milé pani učiteľky, učme deti, že v lese sa správame potichu a kráčame len **po vyznačených chodníkoch**, aby sme sa nerušili navzájom a **život, ktorý tu ticho plynie...**

Vaši editori

Naučme deti v lese, že dôležité veci sa neudejú rýchlo

„... strom, aby dorástol a obnovil sa les, potrebuje čas. Na to, aby sa rozložil odpad, je nutné, aby uplynulo veľa dní, či rokov. Zamyslime sa milí pedagógovia, či plánujeme len 45 min vyučovacie hodiny alebo deťom ukážeme dôležitosť plynutia času cez dlhodobjšie pozorovanie javov prostredníctvom zážitkových aktivít,“ povedala lektorka, pani Výbohová, v rámci práve prebiehajúceho 3. kurzu vzdelávacieho programu s názvom **Učenie o lese – environmentálna výchova pre predprimárne vzdelávanie na príklade lesa.**

Do 3. kurzu, inovačného vzdelávania, sa prihlásilo 20 pedagógov z celého Slovenska od Košíc, cez Spišskú Belú a Rimavskú Sobotu až po Bratislavu.

Na kurze sa pani učiteľky a pán učiteľ, navzájom obohatili o množstvo tipov a nápadov a vzájomne sa inšpirovali aktivitami, ktoré s deťmi realizujú. Na spoločensťve mravcov napr. pozorujú, že „každý je súčasťou jednej veľkej rodiny a jeden bez druhého by nemohol existovať.“ Inde sledujú spoločensťve včiel, ktoré sú 1. rok umiestnené pri lúke a 2. rok pri hlavnej ceste. V MŠ jazdia na vyvýšenom vláčiku v tvare záhona a počas jazdy si pochutnávajú na vlastnej dopestovanej zelenine. V lese a na lúke v blízkom okolí niektorých MŠ a ZŠ, porovnávajú sprostredkovanú realitu z obrázkov, so skutočnosťou, či prekvapujú deti hmatovými aktivitami pri spoznávaní šišíek stromov. Pod neustálym drobnohľadom ďalekohľadu je rodinka bocianov v hniezde, ktorú objavili škôlkari s pani učiteľkou. Tam, kde nie je možnosť ísť s deťmi do prírody, prijali učitelia výzvu, ako priniesť prírodu k deťom do školy.

Účastníčky kurzu si odniesli veľa poznatkov a inšpirácií, ktoré chcú ďalej odovzdať deťom. V prípade záujmu o toto vzdelávanie je možné sa prihlásiť na e-mail: info@lesnapedagogika.sk

Lesná pedagogika oslavuje 20. narodeniny

V roku 2021 uplynie **20 rokov**, čo existuje **lesná pedagogika na Slovensku**. Jej história sa začala písať v roku **2001**, v ktorom 2 lesníčky poslané vtedajším Ústavom pre výchovu a vzdelávanie pracovníkov lesného a vodného hospodárstva, (dnes NLC – Ústav lesníckeho poradenstva a vzdelávania Zvolen) absolvovali kurz lesnej pedagogiky v Rakúsku. Následne bol tento kurz upravený tak, aby vyhovoval slovenským pomerom v lesníctve v danom období.

Do tohto času sa na Slovensku vyškolilo celkovo 385 certifikovaných lesných pedagógov. Počas 20 rokov existencie lesná pedagogika nesporne zaznamenala rozvoj v podobe rôznych projektov na národnej a medzinárodnej spolupráci, množstva odborných, metodických materiálov, konferencií a seminárov, vyškolených lesných pedagógov, zapojených škôl, oslovených detí.

Na jeseň, ako vyvrcholenie osláv, sa bude realizovať medzinárodná konferencia 20 rokov lesnej pedagogiky na Slovensku.

Lesnícke dni – LES, cesta k poznaniu a ozdraveniu

15. ročník Lesníckych dní, je celoslovenské podujatie organizované lesníckymi inštitúciami, ktoré sa vzhľadom na protipandemické opatrenia plánuje slávnostne otvoriť **30.8.2021 v arboréte Kysihýbeľ pri Banskej Štiavnici**, čím sa Lesnícke dni opäť vrátia do lesa.

Lesnícke dni budú pokračovať aj v mesiacoch september a október formou lesných vychádzok organizovaných skupín so zážitkovými aktivitami lesnej pedagogiky.

Podujatie **Lesnícke dni vo Zvolene** organizuje **Národné lesnícke centrum** a koná sa pod záštitou ministra pôdohospodárstva a rozvoja vidieka.

LESNÍK - DOBRÝ HOSPODÁR zberá v jeseni plody svojej práce

Jeseň je čas, keď každý dobrý záhradkár zberá dozrievajúcu úrodu v záhrade i na poli a pripravuje pôdu na jarnej výsadbe.

Aj v lese je v tomto čase ošetrovačka, len trochu iná. **Lesník**, ako dobrý hospodár, sa celý rok zodpovedne stará o stromy a les, pričom na jeseň zberá plody svojej celoročnej práce.

Zberajú sa semená stromov – žalude (dub), bukvice (buk), šišky (jedľa, borovica), dvoj-nažky (javor), nažky (jaseň), oriešky (lipa, hrab), šištice s nažkami (jelša), malvice (jarabina), aby sa získal materiál na mladé sadeničky pre výsadbu nového lesa.

Tak ako záhradkári, aj lesníci pripravujú semená na sejbu, následne pripravujú pôdu na zalesňovanie v budúcom roku. Na pripravenú pôdu vysejú semená niektorých drevín (javor, buk, dub, jedľa a douglaska) a začnú s jesennou výsadbou sadeníc listnáčov. Ďalej vyzdvihujú a triedia sadenice a dávajú do špeciálnych skladov.

Špecifickým „plodom práce v lese“ je drevo. Na jeseň prebieha prebierková ťažba dreva, aby v lese uvoľnila miesto pre cieľové zdravé stromy. Vyťažené drevo poslúži na výrobu napr. školských učebníc a zošitov alebo si ním prikúrimo na chate. Z lesa sa odstraňujú suché stromy napadnuté lykožrútom, z ktorých sa vyrobí papier. Ťažia sa hlavne listnaté stromy na výrobu napr. školských lavíc, či zážitkové detské ihriská. Neskoro v jeseni prebiehajú plánované úmyselné ťažby a drevo sa podľa kvality použije na rezivo pre stolárov, krovy pre strechárov, drevené sauny, vírivky, hudobné nástroje, varešky pre kuchárky, zruby pre chatárov z mesta.

Po ťažbe sa čistia rúbane od haluziny, ktorá sa ukladá na kopy a tlením sa mení na výživu pre stromy, tak ako kompost v záhrade. Ochránajú sa mladé stromčeky proti ohrýzaniu zverou.

Les je ako veľká záhrada, o ktorú je potrebné sa múdro a s láskou starať, aby tu bol pre nás aj o 100 rokov a mohli sme si užívať „PLODY LESA“ ako zdroje, ktoré sa dajú stále obnovovať a v závere spotreby sú biologicky rozložiteľným odpadom.

Kalendárium

30. 08. Lesnícke dni	04. 10. Svetový deň ochrany zvierat
16. 09. Medzinárodný deň ochrany ozónovej vrstvy	13. 10. Medzinárodný deň za zredukovanie prírodných katastrof
22. 09. Európsky / svetový deň bez áut	18. 10. Svetový deň monitorovania vody
23. - Medzinárodná konferencia k výročiu	20. 10. Medzinárodný deň stromov
24. 09. 20. rokov lesnej pedagogiky	
24. 09. Európsky deň agrobiodiverzity	

Tip na aktivitu – Popoluška (triedenie semien)

Cieľová skupina: 5 - 6 rokov

Trvanie aktivity: 15 min

Pomôcky: väčšia miska s rôznymi semenami stromov, menšie misky, stopky

Postup: deti rozdelíme do menších skupín, každá skupina dostane väčšiu misku zmiešanú s rôznymi semenami a prázdne menšie misky. Deti roztriedia semená pozorovaním podľa vzhľadu do prázdnych misiek, keď sú hotové, učiteľka s deťmi pomenuje jednotlivé semená.

Modifikácia hry: hru je možné hrať pomocou stopiek aj na čas a víťazom sa stáva skupina najrýchlejšia, ktorá zároveň určí semená správne.

Lesná pedagogika ako súčasť environmentálnej výchovy je učenie o lesnom ekosystéme a výchove človeka k trvalo udržateľnému spôsobu života na príklade lesa. Aktivity lesnej pedagogiky zabezpečujú certifikovaní lesní pedagógovia a je určená všetkým cieľovým skupinám, najmä deťom a mládeži. Využíva aktivizujúce metódy a formy zážitkového učenia a projektového vyučovania. Poskytuje nielen vedomosti, ale oslovuje aj emocionálnu stránku človeka, podporuje získavanie zručností aj celostný rozvoj osobnosti.

www.lesnapedagogika.sk

www.facebook.com/lesnapedagogika

www.forestpedagogics.eu

www.ewobox.sk

vyaaio: Náradne lesnícke centrum – Ústav lesníckeho poradenstva a vzdelávania Zvolen, august 2021 s podporou Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR

Spievajúce stromy

Text piesne: Vakulová Eva

Ja som **buk** mocný strom,
na Slovensku kráľom som.
Plody moje sú **bukvice**,
trojboké to chlpatice.
Ja som **buk** mocný strom,
na Slovensku kráľom som.

Ja som **jaseň** štíhly pán,
super-drona kapitán.
Semienka mám dlhé **nažky**,
s vetrom letia hore z výšky.
Ja som **jaseň** štíhly pán,
Super - drona kapitán.

Ja som **dub** mocný pán,
vojenský som kapitán.
Plody moje **žalude** sú,
na hlave baretku nesú.
Ja som **dub** mocný pán,
vojenský som kapitán.

A ja som **borovica**
lesná to krásavica.
Semená si skrývam v **šiške**,
dobré chutia veveričke.
A ja som **borovica**
lesná to krásavica.

Ja som **javor** veľký pán,
vrtuľníka kapitán.
Plody moje sú **dvoj-nažky**,
krútia sa na krídlach vážky.
Ja som **javor** veľký pán,
vrtuľníka kapitán.

Ja som **smrek** smädny pán,
teplo mi je vysychám.
Mladé **šišky** kuk ku hviezdám,
zrelé klonia sa semenkam.
Ja som **smrek** smädny pán,
teplo mi je vysychám.

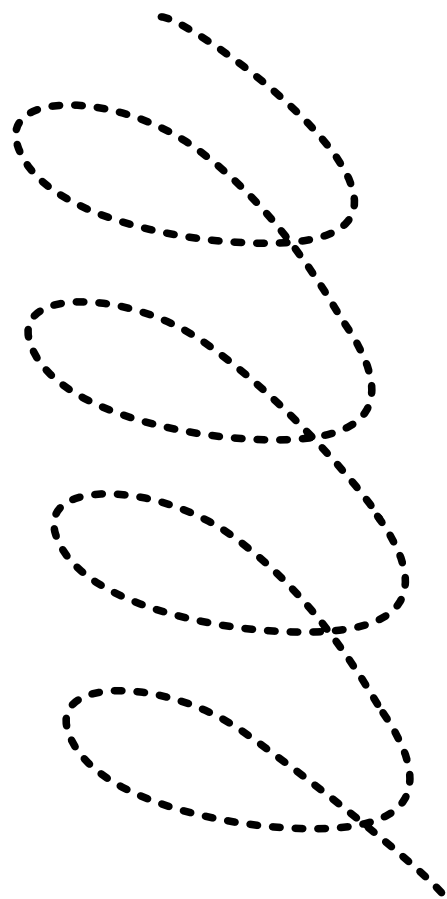
Mierne

1. Ja som vám veľký pán, čer-ve - ný som tu-li - pán. Mo - ja hláv-ka
ka - lich veľ - ký, zdo - bí v mes - te par - ky všet - ky. Ja som vám veľ - ký pán,
čer - ve - ný som tu - li - pán.

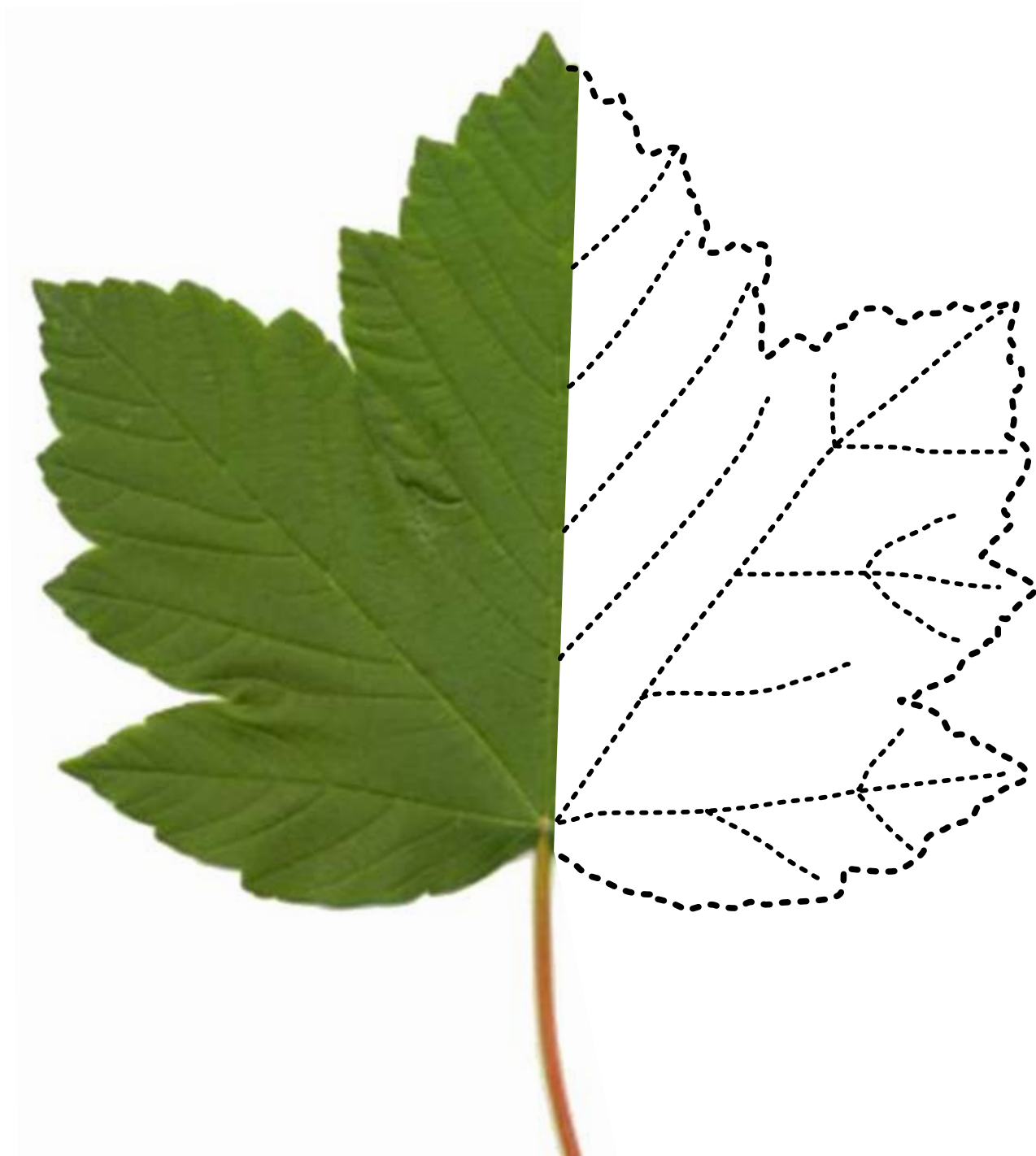
Návrh na sprievod

Melódia zo známej detskej piesne Jarné kvety zdroj:

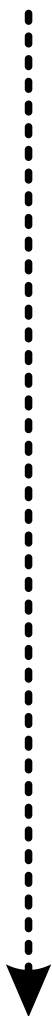
Lysáková, Kopinová, Podhorná Piesne, hry a riekanky detí predškolského veku Bratislava: SPN , 1989, 366 strán.

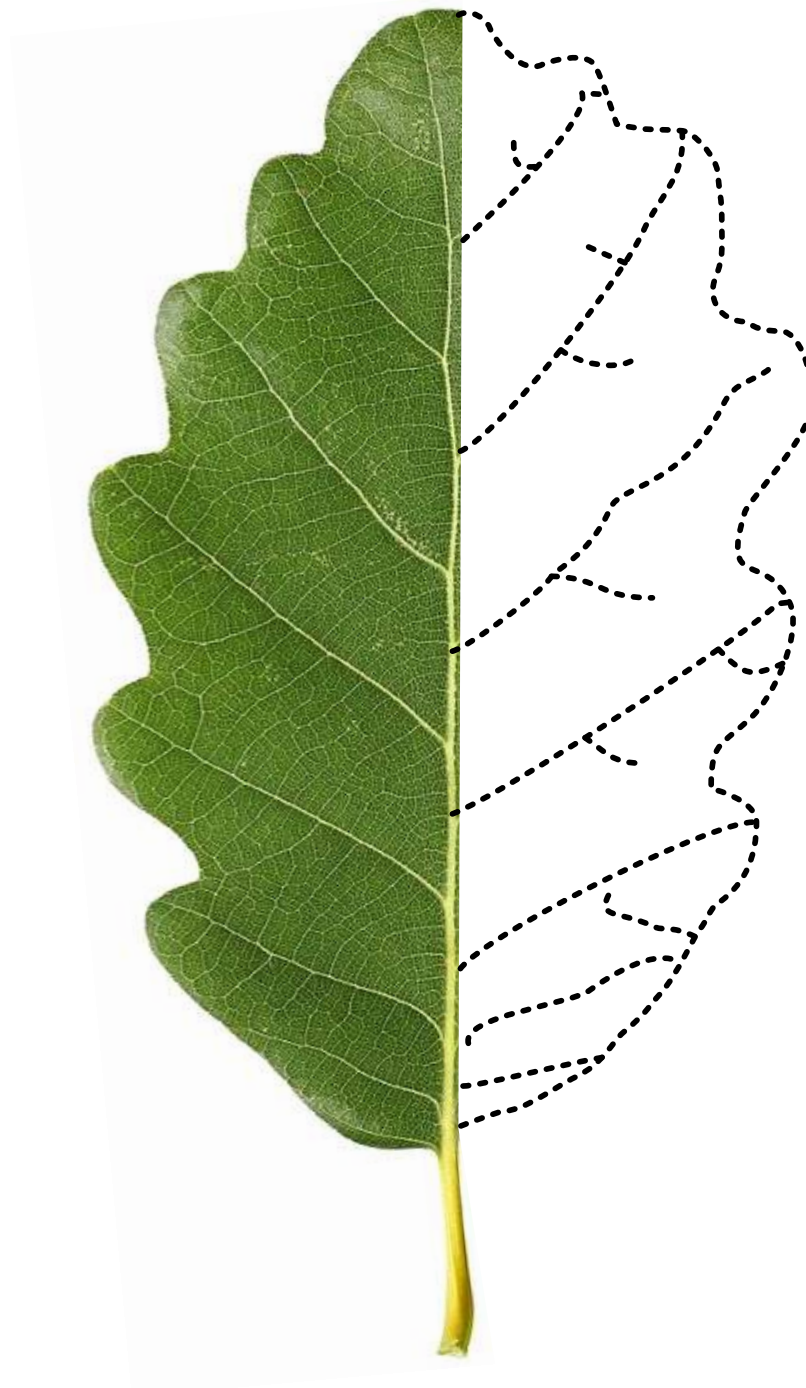
Obkresli dráhu padajúcej dvojnažky z javora

Dokresli tvar listu javora

Obkresli dráhu padajúceho žaluďa z duba

Dokresli tvar listu duba